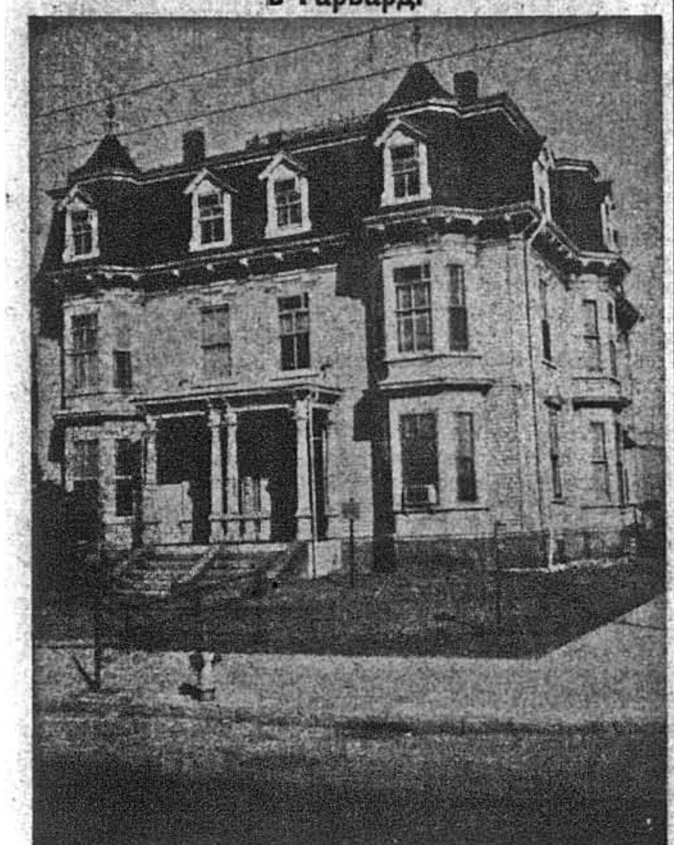
1893 — 1973
80
років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 58. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 29-го БЕРЕЗНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, MARCH 29, 1973 No. 58. VOL. LXXX.

Будинок Інституту Українознавства в Гарварді

При одній з найголовніших і найкращих вулиць Кембріджу, Массачуссеттс авеню, на обширній площі стоїть будинок, що його призначила адміністрація Гарвардського університету для Дослідчо-наукового інституту українознавства. За будинком невеличка власна площа для паркування авт.

Будинок — чепурний і відмінний від довколишніх будівель. Стіни кімнат тепер відмальовують і вже на другий тиждень канцелярії українських студій переноситимуть до нових приміщень.

В модерно влаштованому підвальному приміщенні розташовані: заля для читання з виготовленими виставовими таблицями для нових журналів і газет, кімната бібліотекаря, готове до вжитку приміщення бібліотеки із вбудованими поличками, шафами, столами, кілька кімнат для архівних матеріялів з полицями і потрібним устаткуванням.

В партері будинку є дві кімнати для секретаріяту, кімната директора, кімната заступника директора, вітальня, простора конференційна заля, в якій вже тепер відбуваються наукові сесії семінарів українознавства, як також кухня з усім потрібним устаткуванням.

Перший поверх займають приміщення для видавничої праці. Тут кімнати для редакцій, як також кімнати з відповідним устаткуванням для технічних робіт, пов'язаних з випуском журналів, бюлетенів, чи підготовки книг до друку.

На другому поверсі знову кімнати для канцелярій. Тут буде також приміщена кімната ФКУ.

Всіх кімнат є 26. В будинку заінстальовані системи охолоджування, як теж система протипожежної безпеки.

Згаданий будинок це — третій з черги пропонований Гарвардом для українознавчого інституту. Він найбільш пригожий, обширний, відновлений і тому українське гарвардське середовище з радістю прийняло саме його для щоденного вжитку.

„Літопис Самовидця" опубліковано в Гарвардській Серії Українських Студій

Кембридж, Масс. — У започаткованій Центром Українських Студій у Гарварді Гарвардській Серії Українських Студій появився, як перша частина її 7-ого тому, „Літопис Самовидця", що є однією з найважливіших пам'яток до історії України козацької доби. Опубліковано цей літопис за виданням видатного українського історика Ореста Левицького, що було опубліковане в Києві 1878 року, разом із включеними до того видання трьома українськими хроніками: Хмельницького, Короткого опису Малоросії та Історичного збірання Лукомського. Гарвардське перевидання „Літопису Самовидця" попереджене англійською передмовою його редактора проф. Омеляна Пріцака із коротким з'ясуванням генези і справи авторства цього історичного твору і критичним оглядом видання цього ж літопису, що появилося 1971 року у видавництві Інституту історії АН УССР в серії „Джерела з історії України" і за редакцією Я. Дзири. Подано на вступі в англійському перекладі з російської мови також маловідому працю акад. Михайла Грушевського з 1934 року „Про українську історіографію XVIII віку. Декілька міркувань". Передруковано „Літопис Самовидця" фототипічним способом із здійсненого 1878 року Київською Археологічною Комісією видання Ореста Левицького разом із його статтею про дослідження „Літопису Самовидця", поясненням незрозумілих слів та покажчиками імен і географічних назв. Редакція Гарвардської Серії Українських Студій приготовляє видання другої частини „Літопису Самовидця", до якої увійдуть праці й дослідження до історії його постання і питання його авторства, написані відомими українськими історикáми, як також вичерпна бібліографія до цієї теми. Набувати виданий у Гарварді п.н. „The Eyewitness Chronicle I" - „Літопис Самовидця" можна у Harvard University Committee on Ukrainian Studies, 1737 Cambridge Street, Cambridge, Mass. 02138.

УДОГІДНЕННЯ ДЛЯ ТУРИСТІВ НА УКРАЇНІ

Київ. — „Правда" з 19-го березня у кореспонденції з української столиці інформує про відкриття „одного з інтересніших нових маршрутів України „По Поділлю", який простягається між Вінницею та Івано-Франківським чи Коломиєю .На цьому маршруті введено в дію „п'ять нових туристичних баз". Далі „Правда" інформує, що „в цьому році на Україні відкриють понад 140 місцевих і 80 всесоюзних туристичних доріг".

През. Ніксон відмовився підписати законопроєкт про допомогу в регабілітації фізично ушкоджених осіб

Вашингтон. — Згідно зі своєю фіскальною філософією, президент Ніксон відмовився підписати схвалений Конґресом законопроєкт про допомогу для професійної регабілітації фізично ушкоджених осіб. Законопроєкт передбачає додаткове видаткування на загальну суму 2.6 більйонів долярів. Це є перше вето Президента і треба сподіватись, що така ж доля зустріне багато інших законопроєктів, які якраз тепер розглядає Конґрес, а переведення в життя яких вимагатиме додаткових коштів. Президент Ніксон вважає, що Конґрес не дбає про „відповідальну фіскальну політику" і не рахується з наслідками для американської економіки на довшу мету. За словами Президента, державний бюджет ЗСА треба б було збільшити по стороні видатків на яких 50 більйонів долярів, коли б прийшлося реалізувати намічені Конґресом проєкти. Рой Еш, директор Бюра Управління та Бюджетування при Білому Домі, заявив, що уряд ЗСА є відповідальний за втримання такого рівня видатків, який не загрожував би поновленню інфляційного тиску. Еш висловив сподівання, що вето Президента Конґрес остаточно підтримає. У всякому випадку цей законопроєкт буде поновно розглянений обома палатами Конґресу і тільки тоді, коли одержить вимагану законом дві третіх голосів, він стане зобов'язуючим законом без уваги на становище Президента. Незалежно від того Сенат схвалив інший законопроєкт, який теж є у конфлікті з пропозиціями президента Ніксона, а саме в справі продовжування деяких більших програм, що стосуються охорони публічного здоров'я, а в першій мірі будівництва шпиталів. Цей законопроєкт Сенат схвалив 72 до 19 голосами, отже такою більшістю, що навіть у випадку вето Президента, при черговому розгляді цей законопроєкт стане законом.

Американські вояки залишають В'єтнам — вертаються всі полонені

Сайґон. — 936 американських вояків відлетіли з Південного В'єтнаму 27-го березня ц. р., 1 800 мали від'їхати наступного дня, а останні 2,500 у найближчу п'ятницю 30 березня — і це будуть останні військовики З'єднаних Стейтів із бойових одиниць, які залишать В'єтнам. Водночас — В'єтконґ звільнив 32-ох американських полонених, у тому числі 27 вояків і 5 цивільних осіб. Найстарший військовим ступнем з-поміж отих звільнених, полк. Венджамін Пачелл, що його комуністичні партизани схопили були 8 лютого 1968 року, коли його гелікоптер розбився в місії над Південним В'єтнамом, зійшовши з літака на летунській базі Клерк на Філіппінах, виголосив коротку промову, в якій запевняв, що у полоні ніколи не захиталася була його і його товаришів недолі віра в Америку і її Президента та що він складає у своєму і їхньому імені подяку президентові Ричардові Ніксонові. Північн и й В'єтнам звільнив 40 полонених 28 березня і Ляос звільнив 9 полонених, заявивши що робить це на доказ своєї „доброї волі".

УНС перший прийшов з допомогою поводянам — звітував переобраний на голову Округи УНС у Вілкс Беррі мґр. Роман Дяків

Відгомін минулого. На загальних зборах Вілкс-берської Округи УНС згадано в звітах тривожні дні минулорічної повені в Окрузі та негайну допомогу УНС потерпілим. Фото вгорі було зняте саме під час зустрічі і нарад, які відбулися у Вілкс Беррі 14 і 15-го липня 1972 року в справі негайної допомоги УНС потерпілим, на яку УНС вже в перших днях після повені асиґнував зі своєї каси близько 15,000 долярів. На фото з тодішніх нарад сидять (зліва): Євгенія Вославська, М. Турчин, переобраний тепер знову голова Округи мґр. Роман Дяків та Катерина Лукач. Стоять (зліва): головний радний і асистент керівника організаційного відділу Степан Гавриш, В. Валігун, И. Гринчишин, С. Лаврі, И. Гоц та головний предсідник Иосип Лисогір.

Бреслав, Па. — Український Народний Союз був першою крайовою установою, що поспішила з конкретною допомогою потерпілим у минулорічній повені українцям Пенсильвенії — звітував на річних загальних зборах Комітету Відділів УНС Округи Вилкс Беррі його голова мґр Роман Дяків. Збори відбулися тут в залі Американсько-Українського Клюбу минулої суботи, 24-го березня, в приявності 15 делеґатів п'ятьох Відділів Округи. Їх відкрив і опісля, на бажання приявних, ними проводив мґр Р. Дяків, секретарював Василь Стефурин. Початкову молитву провів Іван Блищак і мовчанкою та вставанням вшановано померлих членів Округи. Започатковуючи звітування членів Управи, мґр Р. Дяків згадав тривожні дні минулорічної катастрофи повені, жертвою якої впало також біля сто українських родин. Звітодавець негайно поінформував про катастрофу Головну Канцелярію, яка зі свого боку також негайно поспішила із фінансовою допомогою по-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗАКЛИК УККА

В суботу, 31-го березня 1973 року Конференція Молодечих і Студентських Організацій при УККА влаштовує Маніфестацію з пожертвою крови для Американського Червоного Хреста, як вияв протесту проти нелюдського переслідування українського народу комуністичною Москвою.

Українські студенти понад 18 літ життя, віддадуть свою кров для Червоного Хреста для його гуманітарної акції допомоги нашим братам в Україні.

Маніфестація відбудеться в год. 1:00 по полудні: збірка на 67-ій вулиці та Перша Евеню в Ню Йорку.

Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки закликає громадянство взяти активну участь в цій патріотичній Маніфестації для піддержки шляхотного почину нашої молоді та для солідаризації з нашими братами та сестрами, що борються за визволення України.

Дня 27 березня 1973 року

Екзекутива УККА

Амбасадор Джон Скалі про порушування прав людини в Україні

Савт Бавнд Брук. — Рада Митрополії Української Православної Церкви в ЗСА одержала лист Джона Скалі, американського амбасадора при Об'єднаних Націях, у відповідь на меморандум Ради Митрополії, пересланий амбасадорові за підписом митрополита Мстислава в справі порушувань прав людини в Україні. Амбасадор Скалі відзначує у своїй відповіді, що американський Уряд свідомий фактів порушування основних прав людини в Україні. „Ми також, пише амбасадор Скалі, вважаємо, що потягнення совєтського уряду, включно з багатьома арештуваннями в минулому році, є проти Загальної Декларації Прав Людини. Ми впевнені, що вони також і проти самої совєтської конституції. З нашого боку, члени Делегації З'єднаних Стейтів Америки часто піднімали це питання на форумі ОН. Ми напевно будемо продовжувати виразно з'ясовувати в цій справі наше становище при кожній відповідній нагоді. Продовжуючи наші заходи, я можу запевнити Вас, що візьмемо під увагу вашу резолюцію". Як ми вже раніше інформували, Рада Митрополії Української Православної Церкви в ЗСА схвалила була резолюцію в справі порушувань прав людини в Україні на своїм річнім засіданні 8-10 лютого 1973 р. Митрополит Мстислав одержав також відповідь у цій самій справі від Комісії Прав Людини Об'єднаних Націй з повідомленням, що резюме меморандуму було переслано на адреси всіх членів Комісії та до урядів СССР і УССР.

Конґресмен Ед Дервінський таврує політику репресій в СССР

Вашингтон. — Застановляючися над проблемою совєтсько-американських взаємин, конґресмен Ед Дервінський заявив у своєму „Звідомленні з Вашингтону" з березня 1973, що „ми не повинні обманювати себе, що, мовляв, совєти злагідніли і зрезиґнували з свого праґнення здобути контролю над світом . . . Треба відзначити, що совєти далі остаються доктринерами як і раніше у намаганні втримати тверду контролю над своїми власними громадянами. Доказом на це є еміґраційний податок, накладений на совєтських жидів, переслідування католиків в Литві і Україні, протестантів в Латвії та Естонії ,православних та могаметан в інших районах СССР. Совєти находяться в обличчі натиску з боку власних громадян, які хочуть користуватися вищим життєвим стандартом. Іронія долі хоче, що країни під совєтською контролею у Східній Европі користуються поправою їхнього життєвого рівня у більшій мірі, як їхні совєтські зверхники".

Д-ра Івана Флиса переобрано головою Нюйоркської Округи УНС

адв. Іван Флис

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 23-го березня, тут у приміщенні Т-ва „Дністер", 361-го Відділу УНС, відбулися річні загальні збори місцевої Округи УНСоюзу, яка об'єднує 35 Відділів з майже семи тисячами членів. Збори відкрив, у приявності трьох десятків делеґатів 20-ти Відділів УНС, голова д-р Іван Флис, вітаючи приявних, зокрема головних урядовців, та закликаючи вшанувати померлих у минулому році членів вставанням й мовчанкою. На внесення Євстахія Манацького обрано Президію зборів в особах д-ра Василя Палідвора — голови, радн. Богдана Ластовецького — містоголови й Миколи Хоманчука — секретаря. Обраний голова зборів д-р Палідвор запросив до почесної Президії приявних головних урядовців: заступницю гол. предсідника Марію Душник, гол. касирку Уляну Дячук, гол. секретаря Ярослава Падоха й гол. контролера Івана Винника та обласного організатора Округи Василя Оріховського. З черги обрано Номінаційну комісію в особах д-ра Олександра Соколишина, Івана Пригоди, інеп. Михайла Салдана, Степана Чуми й Дамяна Захарченка. Д-р Палідвор тепло привітав приявну на зборах дружину покійного гол. предсідника УНС, бл. п. Дмитра Галичина, п-і Стефанію Галичин. Після того, як д-р Соколишин відчитав протокол попередніх зборів і його прийнято, звітували про минулорічну працю голова д-р І. Флис, містоголова Марія Душник, секретар Микола Хоманчук, скарбник Михайло Салдан, пресові референти д-р О. Соколишин і Марія Душник та імпрезовий референт мґр В. Левенець. В звітах підмічено вдалу прогулянку на Союзівку, наради секретарів для скріплення кампанії за збільшення членства, співпрацю з обласним організатором В. Оріховським і ін. Після дискусії, в якій взяли участь І. Пригода, Р. Крупка, М. Салдан, І. Флис, Є. Манацький, В. Троць, на внесення Контрольної Комісії, яку заступали Роман

(Закінчення на стор. 4-ій)

90-річчя Олекси Грищенка

В неділю 1 квітня ц. р. Олексі Грищенкові, одному з найвидатніших українських образотворчих мистців сучасности, сповняється дев'ятдесят років життя. Народжений 1 квітня (за новим стилем) 1883 року у Кролевці на Чернігівщині, Олекса Грищенко вчився в університетах Москви, Петербурга й Києва і став визнаним мистцем уже в 1910-их роках. Еміґрувавши з України, перебував початково у Константинополі і з 1920-их років живе у Франції. Твори О. Грищенка зберігаються в багатьох музеях, ґалеріях та приватних колекціях світу. В заснованій у Ню Йорку заходами С. Гординського й інших приятелів творчости мистця Фундації Олекси Грищенка зберігається понад 70 його оригінальних праць. Ювілеєві Грищенка присвячена стаття Панаса Феденка в цьому числі „Свободи". На фото: Олекса Грищенко 22 лютого ц. р. у Ванс, Франція.

Підписуючи Конвенцію про Авторське Право, Москва хоче обмежити свободу творчости — стверджують совєтські інтелектуалісти

Москва .— Шестеро совєтських інтелектуалістів під провдом акад. Андрея Сахарова звернулися до ЮНЕСКО — Едукаційної, Наукової і Культурної Організації Об'єднаних Націй з відкритим листом, в якому попереджають, що совєтський уряд, підписуючи Загальну Конвенцію про Авторське Право має на меті не охорону прав авторів — письменників і мистців, але позбавлення творців їхніх прав. Приступлення Совєтського Союзу до Конвенції про Авторське Право приведе неминуче до встановлення практикованої совєтським комуністичним режимом цензури у міжнародному засягу. В дальшому автори відкритого листа стверджують, що совєтська режимна цензура останніми роками стала крайнє ригористичною і жорстокою. Якщоб Совєтський Союз був уже членом Конвенції, то світ був би позбавлений можливости ознайомлюватися з творами таких письменників і мистців слова, як Анна Ахматова, Борис Пастернак, Олександер Солженіцин та інші. Крім акад. А. Сахарова відкритого листа до ЮНЕСКО підписали: математик Ігор Шафаревич, геофізик Григорій Подяпольський, письменники Олександер Галич і Володимир Максимов та математик Олександер Воронель. Твори Галича і Максимова були востаннє опубліковані на Заході і за це Галича виключили уже із членства Союзу Письменників СССР.

Дириґент Київської опери поселився в Австралії

Канберра. - Колишній дириґент і директор Київської опери ім. Т. Шевченка Володимир Колісник із дружиною й дітьми поселився в Австралії, одержавши на те право від австралійського уряду. В. Колісник з родиною минулого року приїхав із Києва до Австрії і з тієї туристичної мандрівки автом не забажав повернутися в совєтську Україну, де пригнічене культурне національне життя, а мистці — відтяті від зовнішнього світу. Після піврічного перебування у Відні, родина Колісників одержала право політичного притулку та візу до Австралії. Газета „Сандей Телеграф" із Сиднею сповіщала про приїзд маестра В. Колісника з дружиною Галиною, примадонною Київської опери. Міністерство закордонних справ Австралії подало наступне вияснення: „Вони прибули до Австралії, як звичайні іміґранти, і не питали про політичний притулок". Вияснення стає зрозумілим, коли згадати, що родина Колісників вже прожила півроку у Відні, очікуючи візи. Про своє бажання поселитися в Австралії вони заявили першого дня після втечі.

Колишня дружина А. Солженіцина обвинувачує „Новості" у пофальшуванні її заяви

Москва. — Тут став відомий текст листа, що його переслала совєтській пресовій аґенції „Новості" Наталія Решетовська, перша дружина Олександра Солженіцина, заявляючи, що аґенція сфальшувала її заяву, передану „Новостями" для „Ню Йорк Таймс'у", вставляючи в неї слова, фрази і цілі уступи, яких вона не вжила, пишучи свою заяву. Як відомо, совєтський суд недавно остаточно дав формально розвід Солженіцинові і цю справу аґенція „Новості" використала, щоб дістати від Наталії Решетовської заяву, яка дискредитувала б відомого письменника і нобелівського лавреата. В заяві, переданій аґенцією „Новості" для опублікування в „Ню Йорк Таймс'і" говориться зокрема про неморальну поведінку Солженіцина та про те, що він фактично втішається прекрасними матеріяльними умовами і навіть живе у „розкошах". Як виходить тепер з листа Наталії Решетовської, все це було довільно додане редакцією аґенції „Новості". Вона, однак, призвала, що погодилася на публікацію приготованого аґенцією тексту, але зробила це в час „психічного розстрою", зв'язаного з цілою судовою процедурою і що в неї не було ніяких намірів дискредитувати Солженіцина, творчість якого вона ставить високо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Банк крови"

Цієї суботи, 31 березня, сто українських юначок та юнаків віддадуть свою кров для потреб Американського Червоного Хреста. Це не звичайне пожертвування крови для потребуючих, а спеціяльно запляноваинй символічний акт української молоді, яка прагне таким чином публічно перед світом запротестувати проти переслідування совєтським режимом в Україні українських діячів та проти засудів їх на довголітнє ув'язнення за те тільки, що вони вимагають пошанування прав українського народу. Одночасно, жертвуючи свою кров для потребуючих, життя яких знаходиться у смертельній загрозі, наша молодь хоче вказати на смертельну загрозу для українського народу в умовах російсько - совєтського поневолення і терору. Цю загрозу, що нависла сьогодні над Україною, можна відвернути тільки великим зусиллям всього народу, жертвою майна і життя, жертвою крови.

Акція „банку крови", яку заініціювала Конференція Українських Молодечих і Студентських Організацій при УККА, відбувається в час, коли совєтський російський терор щораз більше набирає на силі, коли тисячі українських наукових і культурних працівників опинилися за ґратами совєтських тюрем, за дротами концтаборів або у божевільнях. Політика насильної русифікації, вимішування населення, переселювання українців у різні частини СССР і заселювання української території не-українцями, — коротко, плянований злочин народовбивства, — вимагає оборонних заходів та протидії. Тому треба вітати почин нашої молоді в цьому напрямку і треба, щоб український загал дав нашим молодим патріотам, які вже народилися й виросли за кордонами України, повну моральну і матеріяльну підтримку.

Жертва крови — найбільша жертва, що її будь-яка людина може скласти. Жертва крови — це жертва життя, але завжди в твердому переконанні, що цим будуть покладені підвалини під нове, ще краще і ще буйніше життя. У нашому випадку йдеться про майбутнє всього нашого народу, про його волю і незалежність.

Відхід ЗСА з В'єтнаму

22 грудня 1961 р. американський вояк Джеймс Дейвіс з Лівінґстону в Теннесі згинув з рук комуністичного партизана у Південному В'єтнамі, і тодішній президент Линдон Джонсон назвав його „першим американцем, який упав в обороні нашої волі у В'єтнамі". На кінець минулого року було 45,882 вбитих американських військовиків у В'єтнамській війні, не рахуючи десятків тисяч поранених і астрономічної суми понад 120 більйонів витрачених долярів. Але всі три останні президенти з теперішнім включно виправдували участь Америки у тій війні, що її противоєнні ліберали називали „брудною", — тісним пов'язанням Америки з волею Південного В'єтнаму, кажучи, що Америка воює у В'єтнамі в ім'я своїх свободолюбних гасел, обороняючи маленьку країну проти агресії комуністичного сусіда, підтримуваного комуністичними потугами. Але збереження волі у Південному В'єтнамі необхідне також для Америки, яка не може допустити до перемоги комуністів, що відкриє двері до підпорядкування комунізмові цілого азійського Півдня.

29-го цього місяця кінчається „приявність" Америки у Південному В'єтнамі. Америка допомагатиме тій країні і надалі обмеженими військовими доставами, економічно й технічно. Але під великим знаком запиту залишився кардинальний запит: Чи всі ті американські жертви запевнили волю і незалежність Південного В'єтнаму? Добре зорієнтований і поінформований „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 2 квітня ц. р. у статті „Чи В'єтнам був того вартий?" відповідає на цей турботливий запит — відкликом до майбутности. Ніхто, мовляв, тепер не всилі передбачити, як складуться відносини у тій країні з агресивним північним комуністичним сусідом та комуністичним підпіллям у власному народі. І сам президент Ніксон схарактеризував договір про кінець війни у В'єтнамі, як „крихкий мир". Але він ствердив, що дав Південному В'єтнамові те, що йому обіцяв: добру нагоду боронити свою волю власними силами.

До історії перейде війна у В'єтнамі, як ще одна американська війна, ведена без ніяких територіяльних амбіцій, без ніяких господарських користей, без бажання мати там військові бази, із власними велетенськими жертвами та втратами і з єдиним зиском: моральним вдоволенням, що Америка воювала за слушну справу в обороні ідеалу волі.

В. Давиденко

ТУНЕЯДЦІ

Це архаїчне слово із зневажливим відтінком, що означає людей, які живуть з чужої праці, чужим коштом, коротко — дармоїдів, галапасів, вибрав аматор московських народних прислів'їв і архаїзмів Нікіта Хрущов, щоб у 1961 році назвати ним закон, який на повну силу діє в СССР і нині.

Слово „втуне", що походить із старослов'янської мови і означає: „марно", „даремно", пересічний робітник і колгоспник, як довідуємось із самої ж таки совєтської преси, довгий час не розуміли. І звичайно вважали, що „тунеядець" це злочинна особа, така, як, наприклад, кишеньковий злодій, хуліган.

Зрозуміли це слово тоді, коли як синонім до слова „тунеядець" стали широко вживати в пресі слово „паразит", дуже популярне в СССР слово, що його застосовують там з в и ч а й н о до членів „панівної кляси". Але автори закону мали на увазі, звичайно, не членів цієї нової касти.

„Боротьба з тунеядцями", що розгорнулася в 1961 році передусім у Москві, Києві та інших найбільших містах СССР — думали люди — мала за свою ціль очистити ті міста від спекулянтів дефіцитними товарами, осіб, що торгують з чужоземними туристами с т а рови нними іконами і „стилягами" — молодими людьми, що в чудернацьких убраннях на зразок американських гіппіс цілими днями прогулювалися головними вулицями міст, відмовляючись від усякої роботи для „соціялістичного суспільства". Ця остання група „тунеядців" це були здебільша синки й дочки високопоставлених совєтських урядовців і в конфлікти з поліцією заходили рідко, маючи за собою „широкі плечі" своїх батьків.

Раптовний зріст хуліганства і злочинности, що поширились по всіх „союзних республіках", а одночасно хабарництво, продажність і занепад моралі в органах міліції занепокоїли правлячу комуністичну верхівку. І тому, з одного боку, совєтська преса, що завжди так високо ставила „людей в синіх мундирах", заговорила про „нестерпну брутальність міліції", її „неефективність", „необхідність виховувати її в дусі льояльности до комунізму", а з другого — вирішено радикально поширити „закон про тунеядців", фактично зробивши з нього найбільш беззаконний із совєтських законів.

І тепер кожний слідчий міліції, а дуже часто і слідчий КҐБ в уніформі старшини міліції — бож КҐБ кримінальними справами нібито не займається — має найширші можливості „пришити" перший - ліпшій „неблагонадійній" особі цей закон про боротьбу з тунеядцями, за яким засудженого висилається на час від 1-го до 5-ти років у віддалені райони СССР, де вона мусить фізично працювати за мізерну платню. Щоправда, останнім часом „тунеядців" використовують уже п о б лизу місць їх постійного мешкання, в фабриках і колгоспах, обтягаючи з їх платні 25-30 відс.

Повна назва цього беззаконного закону, ухваленого Президією Верховного Совєту РСФСР 4 травня 1961 р. (і дослівно повтореного верховними совєтами всіх „союзних республік", а зокрема УССР) звучить так: „Про посилення боротьби з особами, які ухиляються від суспільно - корисної праці і ведуть антисуспільний паразитичний спосіб життя".

„Тунеядців" судить „народний суд" з участю звичайно двох „народних засідателів", а вирок заздалегідь підготовляють у міліції або в КҐБ залежно від характеру „порушення закону". Зрозуміла річ, що КҐБ діє лише за лаштунками суду.

Усіх „тунеядців" умовно можна поділити на чотири групи. Перша, найчисленніша — п'яниці, здебільша нещасні люди, які потребують лікування в спеціяльних закладах. Але тому, що в СССР лікування „безплатне", а утримання таких закладів коштує великих грошей, число цих закладів щораз зменшується, а хронічних алькоголіків висилають до сибірських колгоспів, на шахти, на будови, де вони в переважній більшості остаточно спиваються і гинуть. Виграє на цьому, очевидна річ, лише „с о ц іялістична держава". До цієї ж групи належать хронічні наркомани, або як називають їх в СССР „наркоми". В сибірській глушині задовольняють вони свою пристрасть, віддаючи все, що мають, сільським фельдшерам за опіюм або за перепачковуваний з Середньої Азії гашиш. І закінчують своє життя так само, як п'яниці.

До другої, меншої групи „тунеядців" належать люди, до яких у найменшій мірі пасує це слово. Насправді це чи не найбільш працьовита верства підсовєтського населення, оті „роботяґи", що працюють по 10-12 годин на добу: теслі, шевці, кравці, грубники, „шарашники", що поставлять за тиждень - два будинок, який совєтська будівельна організація ставитиме рік-два. Всі ці люди — „тунеядці-дармоїди" і „паразити" тому, що, маючи досвід і вміння, не хочуть працювати запівдарма в державній майстерні чи фабриці. І всі вони носять на собі тавро „приватників", за яке розплачуються висилкою і позбавленням пашпорта.

Третя група „тунеядців" — це так звані блатні або блатняки, кримінальні типи, які вже відбули свої реченці покарання. Їх висилають з „профілактичних мотивів" на основі характеристик і зізнань „народних дружинників" або сусідів, перед судом відповідно проінструктованих в міліції. Масове висилання таких людей, що у відповідних умовах можуть стати корисними для суспільства громадянами, звичайно, з виправно - виховною системою не має нічого спільного, навпаки — ці люди вже назавжди залишаються елементами, небезпечними не лише для суспільс-

(Закінчення на ст. 4-ій)

Любов Коленська

СЛОВА І ДІЙСНІСТЬ

У всьому Совєтському Союзі, по всіх містах і містечках, з великими парадами, лявіною порожніх фраз щороку 8-го березня святкують День Жінки — Свято Матері. І так 8-го березня жінки відкладають молоти, лопати, вбираються в усе, що мають найкращого і — проводять вільний від праці день. У такий особливий день дозволяється совєтській жінці - робітниці і жінці-селянці бути... гарною.

В СССР 8-го березня — урочисте свято, і його відзначають із таким перешаржованим запалом, що День Матері на Заході зовсім відходить в тінь. Цієї днини чоловіки обдаровують своїх дружин китицями квітів, барвистими хустками, парфумами, беруть на себе повсякденні обов'язки домашньої господині. І горе чоловікові, що, прокинувшись того дня вранці, призабув вручити жінці подарунок. Жінка радше подарує чоловікові, коли він з тієї нагоди уп'ється, як таку важку зневагу...

У пресі, контрольованій державою, на п р о с л аву „жінки - трудівниці" пишуть довжелезні статті і вірші, на яскраво - червоних транспарентах виписують слова: „Щасливих Свят нашим героїням жінкам!", удекоровують будинки, у вітринах крамниць появляються товари, що їх годі там побачити в звичайний день. І всюди квіти, коли в Москві ще сніг лежить на Красній площі.

У Совєтському Союзі на 111 мільйонів чоловіків припадає 130 мільйонів жінок. І тому вони мусять заповнювати в установах, фабриках і колгоспах прогалину, що її вибила в населенні друга світова війна. 51 відсоток жінок виконують важку працю при станках, а після того мусять полагоджувати домашні справи і дбати за дітей.

Совєтські газети 8-го березня бундючно проголосили: „Наші осяги в усіх ділянках життя, а зокрема в розв'язці жіночого питання — зразок для всіх країн світу!" Коли б совєтські жінки мали волю, напевно не багато з них підписалося б під цими словами. В дійсності жінки в СССР, формально рівноправні з чоловіками, ще можуть тільки мріяти про рівноправність.

Офіційна совєтська статистика виказує, що пересічно жінка в СССР працює 40 годин тижнево в фабриці, при будові доріг чи домів. Але до цього треба ще дочислити 35 годин, які вона мусить присвятити домові і дітям, щоб не росли „як бур'яни".

Діставши „права" працювати в індустрії, жінкам припадає найважча чоловіча праця, тоді як чоловіки займають становища наглядачів та директорів. Навіть в центрі Москви можна побачити жінку у ватянці, як вона відгортає сніг, а в той час мужчина сидить в авті, яке відгортає снігові замети плугом. Найкраще оплачувані посади у державних урядах, дипломатичні пости майже виключно у чоловічих руках.

А що й казати про колгоспи, де жінка — головна сила, без якої колгоспи розвалилися б.

У Верховному Совєті СССР засідають жінки - делеґатки, але кожний совєтський громадянин знає, що ніякого голосу вони там не мають, що всі ті, доярки, свинарки, трактористки — тільки на показ.

Совєтська п р о п аганда твердить, що в СССР 72 відсотки лікарів — жінки, але не згадує, що з платні, яку вони одержують, годі утримати родину.

Московська „Экономическая Газета" пише: „Ви, совєтські жінки, пройшли довгий шлях, бо в передреволюційній Росії 55 відсотків вас мусіли б працювати як служниці для капіталістів, поміщиків і урядовців, 25 відсотків — на полях у сільських багатіїв і тільки 13 відсотків в індустріяльних підприємствах". Тільки промовчує ця газета, що за „честь" працювати на шахті чи в сталеварні мусить жінка платити своїм материнством і своїм здоров'ям.

І хай шумно і гучно відзначають в СССР День Жінки — 8-го березня вона з усмішкою змушена виходити на п'єдестал, а наступного дня її звідтіля стягають і дають в руку лопату або автоматичний молот.

У книжці „Широке море України", що вийшла як збірка документів „Самвидаву" в есеї „На свято жінки" ось що пише Є. Сверстюк:

„Зарання лиха доля поклала на жінку важкий камінь і вимагала мужности на право жити. Під цією н о ш е ю вона разом з чоловіком створила, зберегла, як душу, передала дітям мову, пісню і пам'ять про чесний рід. Рівність її з чоловіком з-правіку була однією з великих українських національних традицій. В часи найважчого занепаду життя, в безпросвітніх буднях вона навіть брала верх над чоловіком і свідомо несла головну моральну відповідальність за честь свого роду, отже й за гідність свого народу.

„Давні греки і римляни символізували в образі жінки безоглядну силу левиці, що „всім своїм єством прагне до перемоги"... Образ її, юної, вродливої й одважної, революційна Франція поставила на барикадах, освятила як свій національний прапор і дала йому ім'я воля. Її велична постать перейшла на континент молодої Америки, яка над темними віками рабства й розбою високо піднесла Статую Свободи — в благій надії, що вона навчить людство дихати на повні груди..."

І в дальших рядках Є. Сверстюк насвітлює долю жінки в Совєтському Союзі:

„По революції на допомогу жінці прийшов технічний поступ... Ех, мабуть, не треба було славити Олесю Кулик як трактористку: з неї могла б вийти ніжна мати і добра дружина тракториста. „Жінка в колгоспі — велика сила". Цей нецеремонний афоризм великого циніка зформулював фактичний стан рівности жінки. Рівність обернулась потворною гримасою проти неї, слабкої, виснаженої і обтяженої сім'єю. Нині найстрашніше слово про жінку — це слово статистики... Зараз соціяльна проблема розриву між містом і селом — на плечах жінки. Виявилось, що вона не тільки в колгоспі велика сила. Найважчі і найдешевші роботи в місті теж виконує ця сила. Копає рови. Асфальтує дороги. Вивозить за місто сніг. Носить цеглу. Будує місто, в якому не житиме. За вказівками, під керівництвом та наглядом чоловіків, що ніяково одвертаються... Виснажена болем утрат і працею, засушена одинокістю, нині вона не йде за голосом любови до життя і мудрістю продовження роду... Вона замислилась над своїм природним покликанням — і загадує нечувані питання: а чи варто народжувати для сучасного світу дітей?.. Що зараз скажеш старими словами про рівність і право жінки? Вона має всі громадянські права. Але ще більше має обов'язків... Так у світі усталеної байдужости і ненависти, у світі вкоріненого недовір'я і підозр вона залишилась єдиною, як Сонце".

Ось з яким сарказмом та іронією, водночас ставлячи українську жінку на найвищий п'єдестал, пише Євген Сверстюк з нагоди... Свята жінки".

Панас Феденко

ОЛЕКСІ ГРИЩЕНКОВІ 90 РОКІВ

Мюнхен. — 1-го квітня 1883 року народився він у місті Кролевці на Чернігівщині. Вчився в церковних школах: перше в Новгороді Сіверському, пізніше — в Духовній Семінарії в Чернігові. Не висвятився Грищенко на духовну особу (так, як і Григорій Сковорода). Перше записався на Історично - філологічний факультет у Петербурзі, але незабаром перейшов до Київського університету на студії права. Ще в ранній молодості відкрив у себе охоту до малювання: в школі учився малярства приватно, а, бувши студентом університету, цілкам захопився мистецтвом і присвятив йому все життя.

Грищенко згадує, що одним із його перших малюнків була копія образу святого Миколи Чудотворця, мощі якого знаходяться в Барі, в Південній Італії. Цей малюнок Грищенко подарував своїй матері, коли приїхав із школи додому.

Свій мистецький і життьовий шлях Грищенко описав у книгах, що вийшли французькою та у к р а їнською мовами: „Україна моїх блакитних днів", „Мої роки в Царгороді" та ін. Про себе міг би сказати Грищенко, що доля посилал йому переважно супротивну хвилю". То не була ідилія, а справжнє „життейське море".

Революція 1917 р. застала Грищенка в Москві, де, після короткого періоду свободи, прийшла большевицька „горобина ніч": терор, голод. Восени 1919 р. Грищенкові пощастило з тяжкими пригодами вибратися з Москви до Харкова, де в той час панувала російська „біла армія". Відти він рушив до Чорного моря, через Крим, а далі удалося Грищенкові дістатися в Туреччину, до Царгороду.

В столиці кесарів Східньої Римської імперії, а пізніше — головному місті падишахів - султанів Турецької держави, в неймовірно тяжких обставинах, розцвів талант Грищенка.

Треба подивляти його просто фантастичне захоплення мистецтвом, жадобу пізнати красу Царгороду — Істанбулу і представити чари міста в картинах. Ще до Царгороду Грищенко шукав нових форм і способів у мистецтві малярства. Столиця Візантії утвердила в ньому напрям, який він визначив словами: „У малярстві життя передається рухом (у формах, які видаються, що вони уложені статично) передусім при помочі кольорів".

Ця гра кольорів домінує в мистецьких творах Грищенка. Його мистецтво знайшло високу оцінку на виставках у різних країнах. Картини Грищенка були на виставках в Атенах (Греція), в Парижі, в Мадриді, в Стокгольмі, в Марокко, в Страсбурґу, Ню Йорку, у Львові та інших містах. В міжнародній та українській пресі по заслузі не раз названо Грищенка „великим українським мистцем". Його твори оздоблюють ґалерії, музеї та приватні збірки любителів мистецтва в Парижі, Бостоні, Ню Йорку, Копенгагені, у Львові, Балтиморі, в Страсбурзі, Монтреалі, Монако, Брюсселі, в Москві і т. д.

Живучи в творчій праці на чужині, Олекса Грищенко зостався твердим українцем, він „не потурчився, не побусурманився", як згадують кобзарі в своїх думах. Не забув він і свого шкільного товариша - побратима Ісаака Мазепи, голови Уряду Української Народної Республіки (1919-1920 рр.). Для збірника на пошану Ісаака Мазепи, що вийде незабаром у Мюнхені, Олекса Грищенко написав гарний спомин: „Ісаак Мазепа замолоду".

У своїй книзі про Царгород Грищенко згадує свою зустріч з ворожкою на кораблі, що плив понад берегом Криму 1919 року. Вона сказала йому: „Лінія мистецтва у вас помітна, ви — маляр. Ви поїдете в Париж, станете славетним у цілій Европі, одружитеся в 1927 р. і будете жити до 91-го року".

Ворожка вгадала. Але Олекса Грищенко, віримо, ще довго житиме в творчій силі. Цього побажають Майстрові всі любителі мистецтва.

М. Григор

НЕРОЗВ'ЯЗАНА УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА В ПОЛЬЩІ

(2)

Лемківські делеґати домагалися також, щоб їхні земляки користали з рільної реформи на місцях і дозволу на раціональне лучення громад, що залишились. Вони наголосили потребу русько-українського банку. В політичному відношенні домагалися, щоб Польська Рада Народова вплинула на місцеві органи у воєвідствах та повітах, щоб вони не дискримінували українців. Врешті висунули пропозицію, щоб польський уряд проголосив амнестію для політичних в'язнів та політичних проступників.

На ці мужні пропозиції русько-української делеґації дав відповідь приявний на нараді-авдієнції представник Ради Міністрів радник Белецький. В своєму слові він запевнив приявних, що сучасна Польща - це не Польща з-перед 1939 р. і тому національних утисків не буде толерувати. Він, однак, радив, щоб українці переселювалися до „Звйонзку Радзецкеґо" „ради добра" поляків та українців, бо в такий спосіб можна буде виелімінувати історичні народні порахунки.

Коли делеґати наголосили, що лемки тисячами років замешкують гори Карпати (Бескиди) та й інші українці в Перемищині, Ярославщині, Холмщині і Підляшші уважають себе автохтонами своїх земель, то урядові представники запевнили, що вся українська людність буде трактована нарівні з польською народністю. Не зважаючи на ці запевнення, директор департаменту також підкреслив, що є всі „можливості, що людність українська буде переселена на інші терени в Польщі", щоб запобігти дальшому творенню карлуватих господарств та запевнити вже існуючим господарствам самовистачальність. Він також заявив, що на нових теренах українці зможуть творити свої національні колонії, а так звані „націоналістичні елементи" (в стенограмі названо „єдностскі фашистовске") будуть переселені в карному порядку, при цьому підкреслив, що всі політичні дії, які були спрямовані супроти сучасного польського режиму, йдуть в забуття або підлягають амнестії, якщо вони були доконані перед 22 липня 1945 р.

Щоб наладнати дальші контакти русько-українського населення з урядовими чинниками, директор департаменту запевнив, що в майбутньому у всіх воєвідствах, де живуть українці, відбудуться урядові конференції з представниками українців, на яких будуть обговорені предложені постуляти делеґації.

На нараді зібрали найбільше компліментів делеґати Лемківщини з уваги на те, що багато лемків, як побачимо з дальшого нашого елеборату, працювало в комуністичному підпіллі, були членами і п р о в і дниками Ґвардії Народовей та Армії Людовей Польського Війська. Представники Польської Народової Ради сказали: „Єжелі ходзі о людносьць Лемковщизни, бендзє цешиць сєн она спецяльнимі взґлендамі і опєкон жонду в виніку єй постави до людносьці польскєй в часє окупації"[1]).

Доцільним буде замітити, що негайно після приходу Червоної Армії на Лемківщину та звільнення її від німецького окупанта вже в січні 1945 р. створився там Сільсько-Робітничий Комітет Лемківщина з осідком у Горлицях. Комітет цей був в безпосередньому зв'язку з керівною польською владою, від якої одержав право на організування українського шкільництва на Лемківщині. Голова Комітету Михайло Донський був персонально відповідальний за організування цього шкільництва перед Міністерством Освіти.

Видно, що організування українського шкільництва мало добрі успіхи, коли в „Історичних нарисах" (які появляються в Кракові з 1968 р.) читаємо, що вже в квітні 1945 р. працювало в Горлицькому повіті близько 110 шкіл, в тому числі 62 польські і 48 „лемківських"[2]). На жаль, фінал цього культурного діла був такий, що крайньо праві елементи польської національности повели атаку за ліквідацію цього шкільництва різною підривною роботою та прямими заборонами. Остаточний результат був такий, що вже в шкільному році 1945/1946 українські школи зліквідовано, все переведено на польську мову, а українська мова залишилась тільки як один з предметів. В шкільному році 1946/1947 цілком зліквідовано навчання української мови.

Участь українців в боротьбі за Польську Народну Республіку

У польській історичній літературі повоєнних часів дуже багато писалось і пишеться про боротьбу УПА та поборювання її польськими збройними силами на т. зв. „Закерзонському Краю", тобто теренах, що їх замешкували українці під Польщею. Серед цієї багатої літератури є навіть декілька університетських маґістерських праць, але появилось також багато спомннів в стилі сенкевічівського Заглоби. Таких публікацій вправді найбільше. В них є навіть такі моменти, коли один польський партизан, щоб довідатися, що діється в українському селі, а зокрема серед українських повстанців, перебирається за українського священика, відправляє Богослуження та сповідає вірних. При сповіді він довідався, що українці даної місцевости вирішили вирізати поляків. Звичайно „закаптурений" священик доносить, куди треба, і „змовників" ліквідують. Такі шерлокгольмські історії читається через польське державне радіо, і наслідки очевидні, бо, як оповідають відвідувачі рідних в Польщі, і досі є ще українці, які укриваються там і не признаються до своєї національности, пам'ятаючи страшні роки польських переслідувань, включно з вивозами з рідних земель та тортурами у концтаборі Явожно.

Уважний дослідник українського життя в Польщі та його минулого зустрічається також з іншою сторінкою української історії. Відомо чейже, що була також боротьба українців проти гітлерівського наїзника, але про цю боротьбу в польській історіографії навіть вниклнвий читач нічого не знайде. Що більше, нічого, або дуже мало знайде він про участь українців Лемківщини в підпільних рядах Польської Робітничої Партії. Щойно із закордонних публікацій можна довідатися, що після зорганізування П о л ьської Робітничої Партії в лютому 1942 р. в ній були вже такі відомі діячі Лемківщини, як Г. Водзик, С. Пийко, І. Серняк, Вескидняк, Явиляк, брати Донські та інші[3]). Відомо також, що був створений Лемківський Комітет ППР, який навіть якийсь час опікувався керівним секретарем цієї партії Владиславом Гомулкою[4]). Ґвардія Людова мала свої клітини в таких селах Лемківщини, як Перегримка, К л опотниця, Воля Цеклинська, Мисцова, Устя Руське, Розділ, Березова, Мацина Велика, Ганчова, Сквиртне, Бортне, Солотвина, Ліщина, Баниця, а дальше такі міста, як Горлиці, Ясло, Жмигород, Криниця, Кросно, Сянік[5]).

[1]) Цитата із захованої стенограми.

[2]) Див. Історичні Нариси, Літературне В и д а в ництво, Краків 1966, стор 782.

[3]) Див. „Карпаторусскій Календарь Лемко-Союза на год 1960", Йонкерс, 1960, стор. 73.

[4]) В селі Клопітниця (пов. Ясло) переховувався Гомулка у Степана Пейка.

[5]) Див. „Історія боротьби ППР, ГЛ і АЛ з гітлерівським окупантом на Підкарпатті (1942-1945 рр.)", стор. 31-32.

(Далі буде)

ВІСТКА ПРО ОДНОГО ЧОЛОВІКА, який три роки підряд їв конину й не знав, що він їсть, зробила пресову рекляму для кінського м'яса: тепер у Портленді, Орегон, так багато бажаючих купити конину, що різник не може всіх задовольнити. Кінське м'ясо значно дешевше від усіх інших видів м'яса.

Совєтські бюрократи намагаються наслідувати капіталістичний спосіб життя

Москва. — „Правда" опублікувала матеріяли, обвинувачуючи чільних совєтських лідерів Литовської ССР в намаганні жити на „високу скалю" і забезпечитися „люксусом", який, як пише газета, нагадує „капіталістичні купецькі звички". Справа в тому, що совєтські бюрократи на Литві зорганізували собі „приватні клюби" — савни, яких відвідувачами були високі партійні достойники. Савни були побудовані за „державний кошт", люксусово влаштовані, з бенкетовими залями, де совєтські достойники мали змогу бенкетувати цілими ночами. Деякі савни мали на списку працівників „постійну жіночу обслугу". Очевидно, персонал оплачувався з „державних коштів". Таких люксусових „пунктів" в республіці було більше, а найбільший був недалеко столиці Вільнюса, на будову якого затрачено, як інформує „Правда", 85.000 рублів. „Правда" також пише, що навіть керівники одного колгоспу за колгоспні гроші побудували собі в ліску над річкою такий „відпочинковий ресорт", а щоб не допустити до його відкриття, в околиці були розміщені написи про заборонену зону.

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. мГра КОНСТАНТИНА ЛИСКА

складаємо 25.00 долярів на видання Кодексу Українських Народних Мелодій.

Д-р Степан і Володимира РИПЕЦЬКІ
Ярослава ЯЦУШКО

Замість квітів на свіжу могилу нашого Найдорожчого Вуйка

бл. п. мґр. Константина Лиска

складаємо 25.00 долярів на видання Кодексу Українських Народних Мелодій.

Володимир і Олена ГЕНТИШ

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ СМЕРТИ

бл. п. інж. ІВАНА ЯНІШЕВСЬКОГО

полк. Армії УНР

відбудеться

в неділю, 8-го квітня 1973 року

о год. 1:30 по пол.

на цвинтарі „Проспект"

(в'їзд з Роджерс Рд.)

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА І ПАНАХИДА

ЗА СПОКІЙ ДУШІ ПОКІЙНОГО

Засмучена РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу

св. п. Василя Коваля

кол. хорунж. УГА, нище наведені особи, присутні на поминках по Ньому, зложили на руки майора Івана Винника, скарбника Нюйоркського Відділу ОбВУА, добровільні пожертви в загальній сумі 205.00 дол., а зокрема:
по 20.00 дол. — Омелян і Ірина Вариводи, Стефанія і Теодор Лешки, Степан і Христина Льорхи;
по 10.00 дол. — Василь Камінка, Володимир Коваль (Канада), Марія Комарницька (Канада), д-р Роман Олесницький, Михайло і Марія Прибильські, Гриць і Ольга Сливки, Ілько Сливка;
по 5.00 дол. — Яків Балабан, Осип Бачик, Ігор Варивода, Іван Винник, Тарас і Данка Глюти, С. Квасницький, Анна Коваль, Василь і Ірина Ковалі, Володимир і Анна Ковалі, Ярослав Коваль, Петро Кузьма, Богдан Масник, Остап Михайлюк, Н. Н., Петро Яцків.

Згадану суму пожертв розприділено згідно з бажанням Жертводавців ось так:

на Дар Українському Воєнному Інвалідові	$115.00
на фонд „Церква в Потребі"	70.00
на радіопрограму ОО. Василіян	20.00
Разом:	$205.00

Всім ВП. Жертводавцям щире Спасибі за їхні щедрі датки.

УПРАВА ОбВУА — ВІДДІЛ НЮ ЙОРК

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що 25-го березня 1973 р. у Філядельфії, Па., по довгій і важкій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни, з Волі Всевишнього відійшов у Вічність наш Найдорожчий БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п.

ІВАН ДИКИЙ

народжений 6-го жовтня 1898 р. в Україні, учасник Визвольних Змагань у рядах УГА.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 30-го березня 1973 р. о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Насевича, 109 Tabor Rd., у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН в суботу, 31-го березня 1973 р. о год. 9-ій ранку з похоронного заведення до Церкви Благовіщення в Melrose Park, відтак на Вічний Спочинок на цвинтар Непорочного Зачаття на Фавс Чейс, Па.

Горем прибиті:

син — д-р РОМАН ДИКИЙ з дружиною ЕВГЕНІЄЮ з ЗАХАРЧУКІВ і синами: РОМАНОМ та ЯРОСЛАВОМ у Філядельфії, Па.
донька — АНАСТАСІЯ САВУЛЯК з мужем МАТВІЄМ і донею ЛЕСЕЮ в Україні
Близька і дальша Родина в Америці і в Україні

Зі смутком повідомляємо Приятелів і Знайомих, що дня 27-го березня 1973 р. після короткої недуги, відійшла у Вічність, з Волі Всевишнього наша Дорога МАМА і БАБУСЯ

бл. п.

ІРИНА ДЕРЕШ

народжена КУЛЬЧИЦЬКА

ПАРАСТАС — в четвер, 29-го березня 1973 р. в год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Mc Nerney Burnadz Memorial Home, 371 Lakeview Ave., Clifton, N. J.

ПОХОРОН в п'ятницю, 30-го березня 1973 р. в год. 9-ій ранку з церкви св. Миколая в Пассейку, Н. Дж., на цвинтар Holy Cross Cemetery, 340 Ridge Rd., N. Arlington, N.J.

Горем прибиті:

дочка — ЛІДА КОЗАК з мужем ЗЕНКОМ і внуками: ХРИСТЕЮ й АНДРІЄМ
дочка — ВЛОДА ШИПАЙЛО з мужем ЕВГЕНОМ і внуками: ЮРІЄМ, РОМАНОМ і ОЛЕКСАНДРОМ
братова — ЯРОСЛАВА ДЕРЕШ з Родиною
Рідня в Австралії, Канаді й Україні

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Незабутнього МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ, ВУЙКА і ШВАГРА

бл. п. Професора Д-ра САВИ НИКИФОРЯКА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

у вівторок, дня 3-го квітня 1973 р.

о годині 9-ій рано в ЦЕРКВІ СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ

Просимо Рідних і Приятелів згадати в цей день Покійного в своїх молитвах.

Дружина АННА з Ріднею

З глибоким смутком ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що відійшов у Вічність наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДУСЬ

бл. п.

НИКИФОР ЧОРНОГОР

який по тяжкій недузі, помер в Клівленді, Огайо, дня 9-го березня 1973 року.

Покійний народився 1900 р. на Україні, учасник Визвольних Змагань, довголітній член УНСоюзу, працівник „Самопомочі" в Клівленді, Огайо.

ПОХОРОН відбувся 12-го березня 1973 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В глибокому смутку:

дружина — ТАТІЯНА
донька — ОЛЬГА БОЙЧУК з чоловіком ЮРОЄМ
внуки — МАРКО і ХРИСТИНА

ТУНЕЯДЦІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

тва, але й для режиму, як його непримиренні вороги.

Четверта, також досить численна група „паразитів" це „церковники", а зокрема баптисти і члени інших релігійних сект, заборонених владою, які в кожній іншій країні могли б правити за зразок високоморальної поведінки і працьовитости. Це люди, які проповідують Христову віру і часто відмовляються посилати своїх дітей до советських атеїстичних шкіл. З численних документів, петицій до ОН, приватних листів постає жахливий образ найжорстокішого переслідування вірних на шостій частині земної кулі, де „церква відокремлена від держави" і де державна конституція гарантує свободу віровизнання. Тож, не маючи змоги настирливою пропагандою, позбавлянням праці і погрозами убити в людях віри, охоронці советської „справедливости" широко застосовують і до цих людей „закон про тунеядців - паразитів".

І нарешті п'ята група „тунеядців" — це дисиденти, що добиваються здійснювання конституції, критики режиму, очевидно, в леґальних межах, „інтеліґенти з викривленим мозком", як називають в КГБ людей, що хочуть мислити самостійно, — всі ті, які мають бути „ізольовані від суспільства", але не підпадають під жадну статтю кримінального кодексу, крім придуманої Хрущовим статті про тунеядців.

Супроти цих людей КГБ — звичайно через міліцію — діє просто: усуває з праці „через скорочення штатів", „недостатню кваліфікованість", „прогули", а потім, наділяючи їх неґативними характеристиками, позбавляє можливости влаштуватися на нову працю. В міліції таких людей попереджають, що коли вони протягом 2-3 тижнів не влаштуються на роботу, то їх, як тунеядців, вишлють десь на Сибір, щоб „привчити до трудової діяльности". І висилають.

Поетів і письменників, яких КГБ хоче позбутися, виключають з професійної спілки або до такої спілки не приймають, а їхню літературну творчість не трактують, як „трудову діяльність" — і висилають як „паразитів". Такої долі зазнав, наприклад, ленінградський поет Иосиф Бродський, якого лише стараннями впливових друзів пощастило витягнути з архангельського колгоспу, де вивозив він гній на поле. Тепер Бродський проживає в Америці.

Ще тяжчої долі зазнав автор брошури „Чи проіснує СССР до 1982 року", Андрій Амальрік, висланий на два роки як „тунеядець" до одного з найглухіших колгоспів у Красноярському краю. Про пониження своєї людської гідности, голодне існування, знущання колгоспних дерилюдів, які ненавидять інтеліґентів, а особливо „тунеядців", написав він у потрясаючій своєю глибиною книжці „Небажана подорож до Сибіру". Проте й після відбуття цієї кари не довго зазнав Амальрік „совєтської свободи" і тепер, хворий і знесилений, закінчує свої дні в одному з мордовських таборів.

Між іншим у цій своїй книжці Андрій Амальрік, прадід якого був дрібним українським поміщиком на прізвище Тит Ложечко, пише, що засланому до сибірського колгоспу „тунеядцеві" дуже легко втекти, але, не маючи ніяких документів, волею втішається він від 3-ох днів до одного місяця, після чого мусить відбути за втечу рік у таборі суворого режиму і по тому закінчити визначений йому судом реченець заслання. Знав Амальрік „тунеядців", які тікали по кілька разів і відбували за це в концентраках по 5-8 років.

А скільки тисяч, а може й десятків тисяч людей, крім відомих уже на цілий світ Бродського і Амальріка, зникають в Україні і інших „республіках" СССР, як „паразити", без шуму і розголосу, відірвані від родин і друзів, щоб закінчити своє життя в сибірській тундрі або вернутися додому із спустошеною душею і знищеним здоров'ям?

В згаданій книжці А. Амальрік пише, що про жінок-тунеядок сказати йому тяжко, бо бачив він їх мало. Щождо справжніх тунеядців, тобто таких, які нічого не хочуть робити, а хочуть жити чужим коштом, то взагалі він таких не бачив. „Я не кажу, — пише він, — про блатних (злодіїв), бо блатні —— це блатні, і судити їх треба за ті злочини, що їх вони поповнили".

І так в каральній системі СССР, крім тюрем, концтаборів і психіятричних лікарень, широко використовується винищування небажаних елементів з поміччю закону під облудною назвою „Про посилення боротьби з особами, які ухиляються від корисно - суспільної праці і ведуть антисуспільний паразитичний спосіб життя". Який ще спосіб убивання людей придумають в „найгуманнішій у світі соціялістичній країні робітників і селян"?

КОРОТКІ ВІСТКИ

Середа, 28 березня 1973

СУД ПОВІТУ ІРІ, ПА., ВИЗНАВ винним у вбивстві провідника профспілкового руху Джозефа Яблонського в 1969-му році — колишнього організатора членів Об'єднання Гірничих Робітників Віллияма Пратера. За вбивство трьох членів родини Яблонських його засудять щонайменше на три життя у в'язниці, себто на досмертну в'язницю. Один із членів суду заявив, що В. Пратер був тільки виконавцем задуму про вбивство Яблонського, а справжнім спричинником тієї трагедії був тогочасний суперник Яблонського В. Бойл, якого вже усунули з головства в Об'єднанні Гірничих Робітників. Справу В. Бойла розглядатиме суд.

У ВАШИНГТОНІ СЕНАТОР - ДЕМОКРАТ ПЕЛЛ із Ровд Айленду вніс законопроєкт, за яким День виборів у ЗСА мали б перенести із законного вівтірка на суботу. Сенатор вважає, що у вівторок робітники й службовці працюють, а в суботу вони мають вихідний день, і тому напевно всі братимуть участь у голосуванні. Далеко не всі сенатори притримуються такої точки погляду.

ОКРЕМА КОМІСІЯ У СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ запропонувала губернаторові Вільямові Кейгілові, щоб він зреферував справу прочищування питної води у цьому стейті. Виявилось, що тільки кругло 15 відсотків питної води є прочищена, а це небезпечне для здоров'я, бо неочищена вода має в собі багато хворобливих бактерій.

ЛЕОНІД БРЕЖНЄВ ВІДВІДАЄ Західню Німеччину — така вістка поширилась між західніми кореспондентами у Москві після того, як амбасадор Західньої Німеччини у Москві Ульріх Зам перевів півтори години на розмові з отим першим секретарем компартії СССР, насправді совєтським диктатором. Канцлер Західньої Німеччини Віллі Брандт відвідав був Брежнєва на Криму у 1971 році і тоді поновив своє уже попереднє запрошення Брежнєва. Подорож Брежнєва до Бонну відбудеться буцім-то у червні ц. р.

ІЗРАЇЛЬ ВИШЛЕ ДО МОСКВИ своїх легкоатлетів — заявив ізраїльський віце - прем'єр Іґаль Аллон. У серпні цього року відбудуться у Москві Міжнародні університетські легкоатлетичні ігрища. Ізраїльська дружина нараховуватиме 30 осіб. Москва вже запевнила ізраїльський уряд, що всі ті ізраїльські легкоатлети отримають візи без уваги на суперечки, які існують між Москвою і Ізраїлем.

ОБИДВІ ПАЛАТИ ТУРЕЦЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ ВІДКИНУЛИ поправку до конституції, яка вможливила б теперішньому президентові Сендетові Сунаєві урядувати ще два роки. Тому парлямент приступив знову до виборів нового президента, але вже 9 голосувань не дали позитивного висліду. Можливо, що всі партії погодяться на кандидатуру 89-літнього сенатора Ісмета Іноню, одного з засновників турецької республіки.

У ДАНІЇ РОЗПОЧАВСЯ страйк учнів і вчителів середніх шкіл. Тисячі недоліткiв, учнів середніх шкіл, заповнили площу перед парляментом і з криками та вереском обкидували мукою, пляшинками з чорнилом і фарбами поліцію. Учні солідаризуються з учителями, які протестують проти навантаження на них додаткової праці.

АМБАСАДОР ЗСА В ІНДІЇ ДЕНІЄЛ МОЙНІГЕН ТВЕРДИТЬ, що індійські керівні кола прийняли до відома, що ЗСА не думають захитувати існуючої на Півдні Азії „рівноваги сил" будь - якими масовими доставами зброї Пакістанові. Мойніген передав індійському прем'єрові Індірі Ґанді особистого листа від Ричарда Ніксона, в якому Президент повідомляє Індіру Ґанді, що цей новий амбасадор ЗСА в Індії є його, Ніксона, персональним приятелем і має всі повновласті для полагоджування американсько - індійських справ.

ЄГИПЕТСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ АНВАР САДАТ ВИГОЛОСИВ дво- і півгодинну промову до єгипетських політиків: ту промову передавали через радіо і телевізію. Анвар Садат перейняв також пост прем'єра. Він потвердив у своїй промові ще раз, що „ані п'яди єгипетської землі" не відступить Ізраїлеві і не погоджується на ніяке тимчасове чи частинне замирення, як також не погоджується на безпосередні переговори з Ізраїлем. Тому, за найпершими західніми коментарями, шанси замирення на Близькому Сході мінімальні і нова війна на Близькому Сході буцім-то не є виключена.

Прохаємо дальної допомоги

В „Свободі" з 31-го січня 1973 року був поміщений „Заклик" у справі наглої допомоги одному з найактивніших громадських і комбатантських діячів Метрополії Ню Йорку, колишньому старшині УПА, голові Об'єднання колишніх Вояків УПА в ЗСА, п. Іванові Хомі, який поважно занедужав і був примушений виїхати на довше інтенсивне лікування в Европі.

З почуттям глибокої вдячности повідомляємо, що відгук Громадянства на наш „Заклик", — зокрема колишніх товаришів зброї друга Ів. Хоми, — був дуже позитивний та спонтанний: на конто „Самопомочі" ч. 5871 в Ню Йорку раз-у-раз напливають щедрі пожертви, повний список яких буде опублікований пізніше в нашій пресі. Одночасно ділимося з Громадою доброю новиною, що Іван Хома вернувся з чергової своєї поїздки до Европи, де перебував у санаторії, і почувається значно краще та є всі вигляди, що він вернеться повністю до здоров'я.

На жаль, кошти лікування були такі високі, що ми примушені звернутися ще раз з гарячим апелем подати братню руку допомоги колишньому бійцеві УПА, що опинився в дуже важкій для нього ситуації і бореться за життя всіми можливими і доступними засобами. Дальші ласкаві пожертви просимо слати на адресу:

Self Reliance, Acc. No. 5871 — 108 2nd Ave, New York, N. Y. 10003.

За Тимчасовий Допомоговий Комітет:
Степан Бардиґуля,
Іван Керницький,
Михайло Черешньовський

Д-ра Івана Флиса переобрано головою Нюйоркської Округи УНС

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Крупка і рад. Б. Ластовецький, уділено звільнення Управі й запрошено головних урядовців до слова. Гол. секретар Ярослав Падох дав загальний огляд праці та її висліду на терені Округи в минулім році. Округа придбала 386 членів, тобто лише около 60% запляннованої квоти. Сповільнення праці в останніх місяцях року привело до того, що Округа здобула лише друге місце між Округами, після Філядельфії. Зате мала найбільше число організаторів, що здобули 10 чи більше членів й за це дістає почесну таблицю признання. До того Округа значно збільшила число нових членів, як це було минулого року. Також у цім році Округа виявила значну активність. Щоб Округа могла стати прикладом іншим Округам, доповідач пропонував збільшення співпраці з обласним організатором, щомісячні зустрічі секретарів і організаторів та окрему програму для молоді, а щоб поширити розуміння життьового забезпечення д-р Падох запропонував, щоб Округа влаштувала в Ню Йорку громадську нараду-віче, присвячене цій справі. Свою доповідь головний секретар закінчив оглядом новин в широкому світі братського забезпечення, зокрема заходів перебороти кризу з уваги на девальвацію доляра та інфляцію. Заступниця гол. предсідника Марія Душник говорила про працю жінок в УНСоюзі, які в минулім році зайняли чолові місця, при чому згадала п-і Анну Гарас, головну радну, секретарку Відділу й голову Аллентавської Округи, яка здобула перше місце між всіми відділовими організаторами, придбавши 60 членів. Друге місце серед жіноцтва зайняла секретарка 25-го Відділу Квітка Стецюк, многократна чемпіонка організаційних кампаній, яка придбала 51 члена, а третє секретарка й кол. головна радна Олена Олек з Чикаґо, яка придбала 30 членів. Позатим 22 жінки здобули по десять або більше членів. В цім році також уже видно висліди праці жінок. Головна касирка Уляна Дячук з'ясувала господарський стан УНС, його проблеми та здобутки на громадському та господарському полі в минулім році. Прибутки УНС збільшаються, резерва також, мимо збільшених видатків. Забезпечування більшого числа членів, і то на вищі суми, значно збільшило б господарський стан УНС. Окремо п-і Дячук дала точні інформації про стан будови нового будинку УНС та сусіднього життьового будинку, що закінчується вже й дає надію на скоре уживання. Життьовий будинок дасть змогу українським родинам знайти добре приміщення за дешевий чинш, а то й з допомогою з публічних фондів. Доповідачка підмічувала громадський бік і громадську службу УНС й запляновані акції, зокрема нові видання у зв'язку з недалеким 80-річчям УНС та цьогорічним ювілеєм „Свободи". На закінчення п-і Дячук обговорила питання податкового звітування Відділів УНС, заповідаючи в цій справі окремий обіжник-інструкцію Відділам. Гол. контролер Іван Винник підмітив, що наближаються річні наради Головного Уряду УНС, попереджені контролею, яку переведе Контрольна Комісія, і доражував представникам Відділів пропонувати відповідні внесення для дальшої розбудови УНС та поліпшення його служби нашій громаді, підкреслюючи особливо громадські зобов'язання УНС та його можливості їх задовільно виконати. Обласний організатор Василь Оріховський подав стан Округи на організаційному полі, підкреслюючи заслуги поодиноких Відділів та їх проводів і накреслюючи завдання Відділів і Округи на цей рік, які мали б запевнити Окрузі остаточно першенство в цілому УНС, що лежить в спроможності великого Ню Йорку. Називаючи передовиків минулорічної кампанії, Оріховський підмітив, що кожночасно готовий до співпраці допомоги поодиноким Відділам. Після цього Марія Душник, в приявності гол. урядовців і В. Оріховського вручила голові д-рові Іванові Флисові почесну таблицю Округи, а обл. організатор В. Оріховський вручив д-рові В. Палідворові та М. Хоманчукові зірки на доказ їх поновного членства в Клюбі Заслужених. Після цього на внесок Номінаційної комісії, обрано Управу: д-р Іван Флис — голова, д-р В. Палідвор і Євстахія Мілянич — містоголови, М. Хоманчук — секретар, Юрій Васильців — касир, І. Пригода і С. Чума — орг. референти, д-р О. Соколишин і пані Марія Душник — прес. реф., М. Салдан – імпрез. референт та М. Шашкевич, сотн. Дамян Захарченко і В. Левенець — члени. В Контрольну Комісію ввійшли радн. Б. Ластовецький — голова та Є. Манацький і Р. Крупка — члени.

УНС перший прийшов з допомогою поводянам...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

терпілим, бувши першою українською крайовою установою, що таку допомогу признала, давши добрий приклад іншим. Голова дальше звітував про участь Округи в Дні УНС в Бавнд Бруку в Ню Джерзі, його участь в нарадах голів Округ на Союзівці та зупинився довше на запляннованому на 19 серпня Крайовому Дні УНС, який має відбутися саме в цій Окрузі, що була „колискою" УНСоюзу 79 років тому. Звіт мґра Р. Дякова доповнювали звіти заступниці голови Алісії Маліщак та касирки Катерини Лукач. За Контрольну Комісію звітував Іван Гринчишин. Після дебат над звітами та признання абсолюторії Управі, приявний на зборах головний предсідник УНС Иосип Лисогір дав загальний огляд праці і стану УНСоюзу, зокрема його фінансового та організаційного відділів. Доповідач наголосив дальший задовільний фінансовий ріст і розвиток УНСоюзу, що вможливить йому збільшити дивіденду і тим самим зменшити кошти життьового забезпечення та вдосконалювати свою службу членам і громаді, що вже проявилося в таких акціях, як поважне збільшення стипендій для студентів, фінансова підтримка акції оборони людських прав в Україні та в ряді подібних акцій і починів. Такий дальший розвиток — говорив доповідач — може запевнити тільки постійне збільшування членства УНСоюзу, яке в останніх роках дещо підупадає. Тільки наполегливіші зусилля та ліпше плянування збоку секретарів і організаторів може запевнити кращі організаційні успіхи.

В дальших дебатах заторкнено такі справи, як видача нових родів забезпечення, збільшення відсотків від позичок на членські грамоти, будівля нових приміщень УНС і „Свободи", стипендії і позички студентам та інше. До нової Управи, на голову якої переобрано знову мґра Романа Дякова, увійшли Алісія Маліщак — заступниця голови, Василь Стефурин і Меланія Добранська — секретарі та Катерина Лукач — скарбник. Контрольна Комісія: Евгенія Ваславська, Іван Блищак та Григорій Грозьо. Обмін думками в актуальних справах продовжувався під час спільної перекуски, яку приготовили пані Округи.

ВІДЗНАЧАТИМУТЬ 25-РІЧЧЯ ФІНЛЯНДСЬКО-СОВЄТСЬКОГО „ДОГОВОРУ ДРУЖБИ"

Москва. — „Комсомольская правда" з 20 березня інформує, що на початку квітня до Фінляндії поїде з офіційною візитою голова Президії Верховної Ради СССР М. Підгорний та візьме там участь у відзначуванні 25-річчя „договору дружби" між СССР та Фінляндією.

ТАРЗАН, Ч. 6909. Несподіваний радіо-виклик до змовників

Нарешті бачу того Тарзана, як я хотів — через телескопний приціл мого кріса на слони! Це день, що його наш зверхник напевне відсвяткує!

Гримни в нього, Беніто! Ми скинемо його в ріку Крокс — ніхто не підозріватиме, що сталося з ним!

Ні, Беніто, ні! Приходить заклик до тебе, з головної квартири, з вимогою, щоб ми зловили Тарзана живцем!